

Forundersøgelse af ca. 14.000m² på matr. 357a Korsør Markjorder forud for byggeri og jordarbejder til materielgård og jernbanespor d. 24/10 2007.

Af Klaus Sidenius Hvid

*SVM01147-1 Foto af søgegrøft nr.5 fra syd. Bemærk de tykke lag af påført materiale og den fossile fjordbund, der anes i bunden af den vandfyldte grøft.
(Foto: SVM)*

Indhold

Resumé.....	2
Deltager(e)	3
Lokalisering og topografi.....	3
Indmåling	4
Iagttagelsesforhold	4
Metode og beskrivelse	4
Fundtyper og datering	5
GIS og data.....	5
Vurdering og evt. fremtidige tiltag	6
Fotoliste.....	6
Tegningsliste	7
Bilag 1: Oversigt over sagsareal SVM01147-1	
Bilag 2: Tegningsbilag 1:200	
Bilag 3: Feltfotos	

Resumé

Forundersøgelse af ca. 14.000 m² stort areal forud for anlæggelse af materielgård og jernbanespor ved Storebæltsforbindelsen resulterede ikke i fund af arkæologiske aktivitetsspor, da området viste sig at være en del af den fossile Halsskov Fjord. Fylden i det nu inddæmmede område bestod af op til 5 meter tykke lag af tilført byggeaffald og jord, og kun enkelte steder kunne den fossile fjordbund nås, uden at indtrængende vand forhindrede videre afgravning.

Årsag og evt. sagshistorie

Den 25-09-07 anmodede bygherre, i henhold til Museumslovens § 25, Sydvestsjællands Museum om en udtalelse vedrørende tilstedeværelsen af arkæologiske interesser på sagsarealet.

Sagsarealet ligger i den fossile Halsskov Fjord i et inddæmmet område, der af Sydvestsjællands Museum er udpeget som kulturarvsareal (jf. sb.nr. 040308-67 på www.dkconline.dk) pga. tilstedeværelsen af en lang række bosættelsesspor fra jægerstenalderen.

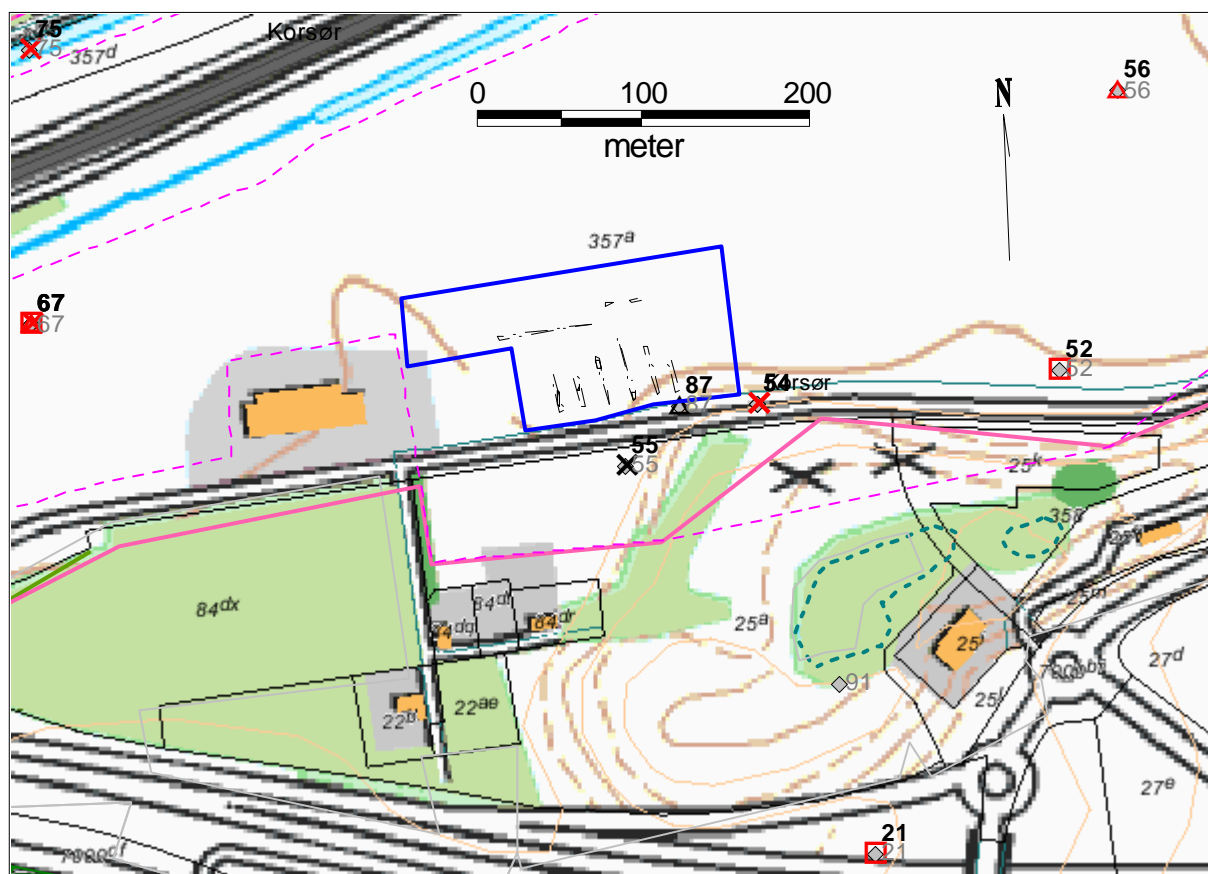
På denne baggrund anbefalede museet, at der blev foretaget en prøveundersøgelse forud for anlægsarbejdet. Budgettet blev godkendt af både KUAS og bygherre d. 17-10-07. Udtalelse efter endt forundersøgelse blev sendt til bygherre d. 24-10-07, hvori det oplystes, at yderligere undersøgelse af området ikke var påkrævet.

Deltager(e)

Fra Sydvestsjællands Museum deltog Klaus S. Hvid og Kirsten Mains samt maskinfører Lars Petersen fra anlægsgartnerfirmaet Vækst og Miljø i Slagelse.

Lokalisering og topografi

Det ca. 14.000 m² store område ligger på en kunstig forhøjning nord for øst-vestgående kørevej mod Storebæltsbroen, jf. Kort 1.

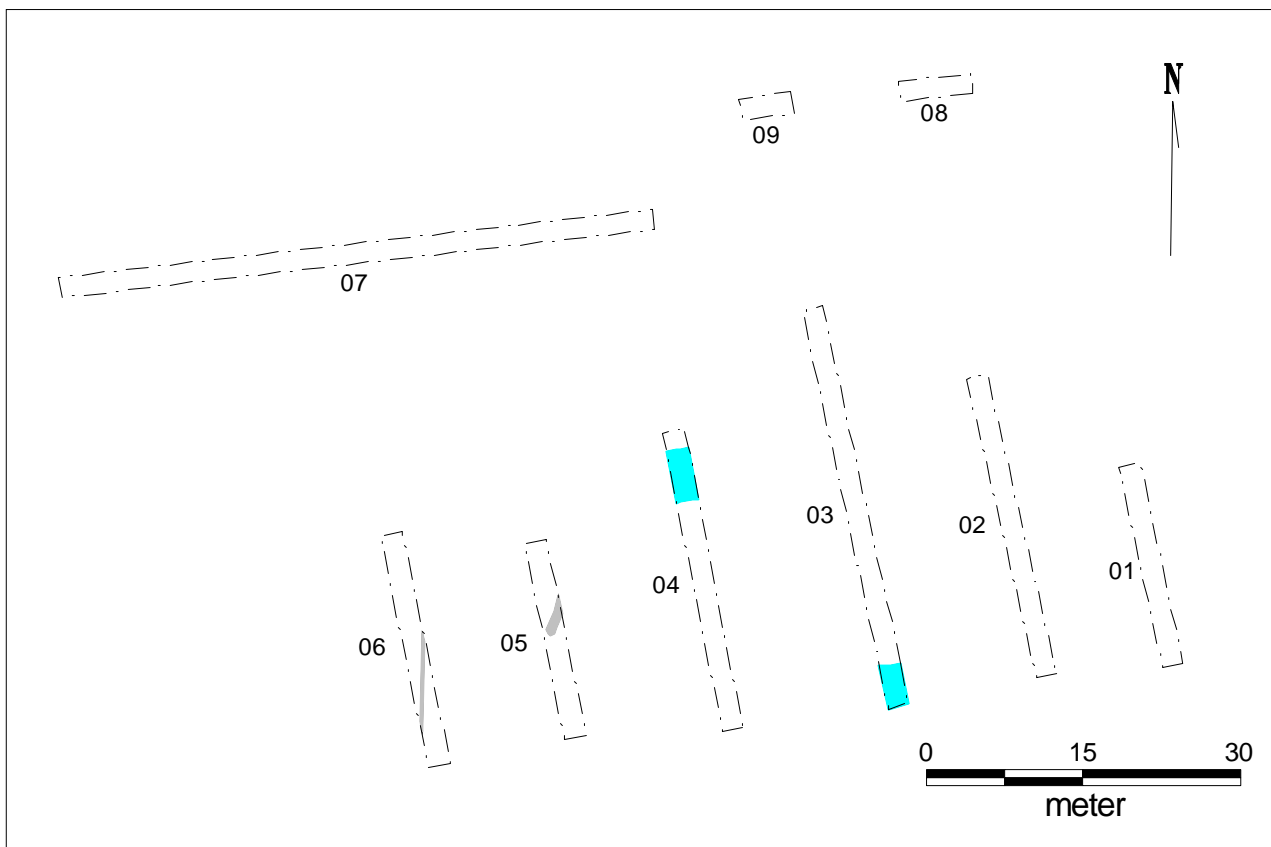
Kort 1. SVM01147-1 Halsskov Fjord. Oversigt over området og de udlagte søgegrøfter. Det arkæologiske sagsareal markeret med blåt. Den cyklamenfarvede streg markerer kulturarvsarealets sydlige grænse. Baggrundskort: Topografisk Matrikelkort KMS (29/1 2008) ©

Hele bakken er dannet ved opfyldning af påkørt materiale fra diverse anlægsarbejder af bro og jernbanespor. Mod nord, øst og vest falder denne kunstige bakke jævnt, men i syd er der et brat og markant fald ned mod vejen og de syd for liggende våde enge. Sagsarealet har ligget ud for den

nordlige del af en ø midt i den nu fossile Halsskov Fjord. Sagsarealets undergrund bestod af fjordbund i form af lysegråt strandsand iblandet havskaller fra bl. a. hjertemusling og blåmusling. Dette bundlag, der endnu var kraftigt vandførende, lå over hele sagsarealet under de påførte lag. Hele undersøgelsesarealet var stærkt præget af et op til 5 meter tykt lag af tilført materiale fra anlægsarbejder i forbindelse med anlæggelsen af Storebæltsbroen. Opfyldslaget indeholdt store mængder byggeaffald og sten.

Indmåling

I alt skulle 19 fikspunkter indmåles med GPS, men pga. en fejl hos landmålerfirmaet blev kun 11 af punkterne målt ind. Disse 11 punkter er indmålt med få cm's nøjagtighed, mens punkterne i søgegrøft nr. 6-9 kun er skønsmæssigt afsat ved digitalisering i MapInfo og derfor må anses for at være temmelig unøjagtige.

Kort 2. SVM01147-1. Oversigt over de udlagte søgegrøfter på sagsarealet.

Iagttagelsesforhold

Undersøgelsen blev foretaget under gode vejrforhold med en del sol og med svag vind.

Metode og beskrivelse

Med en 20 tons gravemaskine med ret 2 meter blad blev der trukket 6 fra 19-37 meter lange nord-sydgående grøfter med 12 meters mellemrum (grøft 1-6) udover arealet, jf. Kort 2. Derudover anlagde vi en ca. 60 meter lang øst-vestorienteret søgegrøft (grøft 7) nord for disse. For at fastslå, hvor dybt den fossile fjordbund lå under de tykke lag af tilført materiale, blev der gravet to korte søgegrøfter (grøft 8-9) på områdets højeste og nordligste punkt. Her lå fjordbunden i 5,5 meters dybde, mens den i grøft 1-4 og 7 lå mere end to meter nede. I disse grøfter blev vi nødt til at grave anlæg for at hindre sammenstyrtning, men indtrængende vand gjorde det ikke desto mindre umuligt at nå bunden. Kun i grøfterne 5 og 6 lykkedes os at nå ned til den fossile fjordbund, som her lå i 1,5

meters dybde. Der blev ikke gravet søgegrøfter mod syd i volden ned mod vejen, da vi fik oplysning om, at der her skulle ligge elkabler og rør.

Placeringen af undersøgelsesområdet i den fossile fjord og de meget kraftige lag af tilført materiale betød, at der ikke blev gjort fund af arkæologisk interesse.

I søgegrøfterne blev der udlagt målepunkter til landmåleren, og grøfterne blev tegnet på A3 tegnefolie i 1:100 og derefter beskrevet.

På grund af de meget kraftige opfyldslag blev der kun afrømmet ca. 464 m², hvilket svarer til en dækningsprocent på 4 %. Det er dog, ud fra sagsarealets beliggenhed i den fossile fjord og de store mængder tilført materiale, min vurdering, at yderligere undersøgelser i området ikke ville medføre fund af arkæologisk interesse.

Grøfterne blev efter endt udgravning digitaliseret og behandlet i GIS-programmet Mapinfo af Maria Løvgreen Berg.

Fundtyper og datering

Der blev i forbindelse med undersøgelsen ikke lokaliseret genstande eller konstruktioner af arkæologisk interesse.

GIS og data

Som tidligere nævnt blev kun de første 11 landmålerpunkter målt ind med GPS. Disse blev modtaget fra landmåler i system 34 Sjælland og konverteret til KP2000 Sjælland ved hjælp af programmet MIFTrans2006. Punkterne blev gemt under Z:\Arkæologi\Journal\01147 Halsskov Fjord 1\GIS\Kp2000Sj.

Fladetegningerne i 1:100 blev scannet ind og ved hjælp af Adobe Photoshop skåret op og gemt som PNG-filer under Z:\Arkæologi\Journal\01147 Halsskov Fjord 1\GIS\Kp2000Sj".

I MapInfo8.5 blev arbejdsområdet "SVM01147-1_Rentegning.wor" oprettet og de indscannede tegninger blev åbnet som rastertegninger i PNG-format og derefter orienteret vha. GPS punkterne. Herefter blev alle data på felttegningerne rentegnet og registreret.

De anvendte tabeller: "Anlæg", "Felter", "Muld", "Undergrund", alle forespørgsler samt arbejdsområder blev gemt i undermappen " Kp2000Sj".

Alle anlæg på felttegningerne blev optegnet med værktøjsknappen "polygon". I den tilhørende database "Anlæg" blev følgende kolonnefelter udfyldt: "T" med tegningsnummer, "Type" med typebetegnelse samt SVM med journalnummeret.

I tabellen "Felter" blev søgegrøfterne rentegnet med værktøjsknappen polygon. Her blev grøftnummer og journalnummer indtastet hhv. i kolonnerne "Felt" og "SVM" i den tilhørende database.

Da der manglede landmålerpunkt 12 – 19 kunne kun de første 6 grøfter rentegnes (grøft 1 – 6). For at illustrere de resterende grøfters placering (grøft 7 -9), blev grøfternes længde målt op og tegnet ind i rentegningen, som de cirka lå i felten. Grøft 7 – 9 er derfor ikke målfaste. Da der fandtes oplysninger om undergrund og muldtykkelse, blev dette markeret på rentegningen og skrevet ind i den tilhørende tabel.

I rentegningen blev muldtykkelsen markeret med værktøjsknappen "symbol", en sort stjerne. I den forbindelse blev muldtykkelsen indskrevet i den tilhørende tabel.

I rentegningen blev undergrunden ligeledes markeret med værktøjsknappen ”symbol”, en gul trekant. I den forbindelse blev undergrundsbeskrivelserne indtastet.

Der blev lavet forespørgsler på hver enkelt anlægstype, som fremkom under rentegningen. I dette tilfælde var der kun to anlægstyper, ”Vand” og ”Dræn”.

Derefter blev alle forespørgsler og tabeller med undtagelse af tabellerne ”muld” og ”undergrund” åbnet, således at der kunne udarbejdes et kortlayout, hvor de forskellige anlægstyper og søgegrøfter kunne angives med forskellige farver. ”Dræn” blev tildelt grå, mens ”vand” blev blå.

I et nyt arbejdsområde kaldet ”SVM01147-1_Grid.wor” blev der oprettet et gitter med 2 celler. på 80 meter x 80 meter. Herefter blev hvert gitter underopdelt i to, dvs. 80 meter x 40 meter. Hvert felt svarende til 80 meter x 40 meter fik et tegningsnummer, f.eks. T01. I dette tilfælde blev der givet fra T01 – T04.

De opdelte celler med tegninger blev printet ud som PDF i fast målestok 1:200 og gemt under ”Z:\Arkæologi\Journal\01147 Halsskov Fjord 1\Viden”.

Derefter blev der oprettet et nyt kortlayout hvor hele det rentegnede felt samt gitteret, en tematisk tegnforklaring, nordpil og målestok blev sat ind. Dette kortlayout blev også printet ud som PDF og gemt under ”Z:\Arkæologi\Journal\01147 Halsskov Fjord 1\Viden”.

Til sidst blev oversigtskortet samt de målfaste tegninger i 1:200 samlet til en PDF-fil kaldet ”SVM01147-1_Suppleringsbilag1” og gemt under ”Z:\Arkæologi\Journal\01147 Halsskov Fjord 1\Viden”.

Vurdering og evt. fremtidige tiltag

På baggrund af forundersøgelsen må det konkluderes, at der ikke kunne erkendes spor efter forhistoriske aktiviteter på arealet. Grundet de kraftige opfyldslag var det kun muligt at nå den oprindelige fjordbund ganske få steder, og ingen af disse steder blev der gjort fund fra forhistorisk tid. Da området omkring den fossile Halsskov Fjord har været intensivt beboet i især jægerstenalderen, er det dog museets anbefaling, at der foretages lignende forundersøgelser i forbindelse med eventuelt kommende jordarbejder i området.

Sorø d. 25/3 2008

Klaus Sidenius Hvid

Fotoliste

Optagelsesoversigt_t_rapport

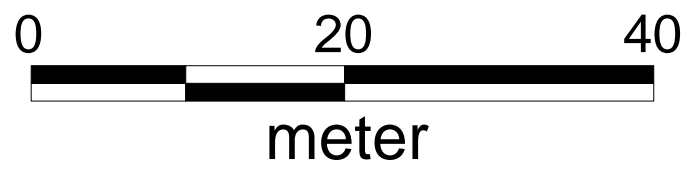
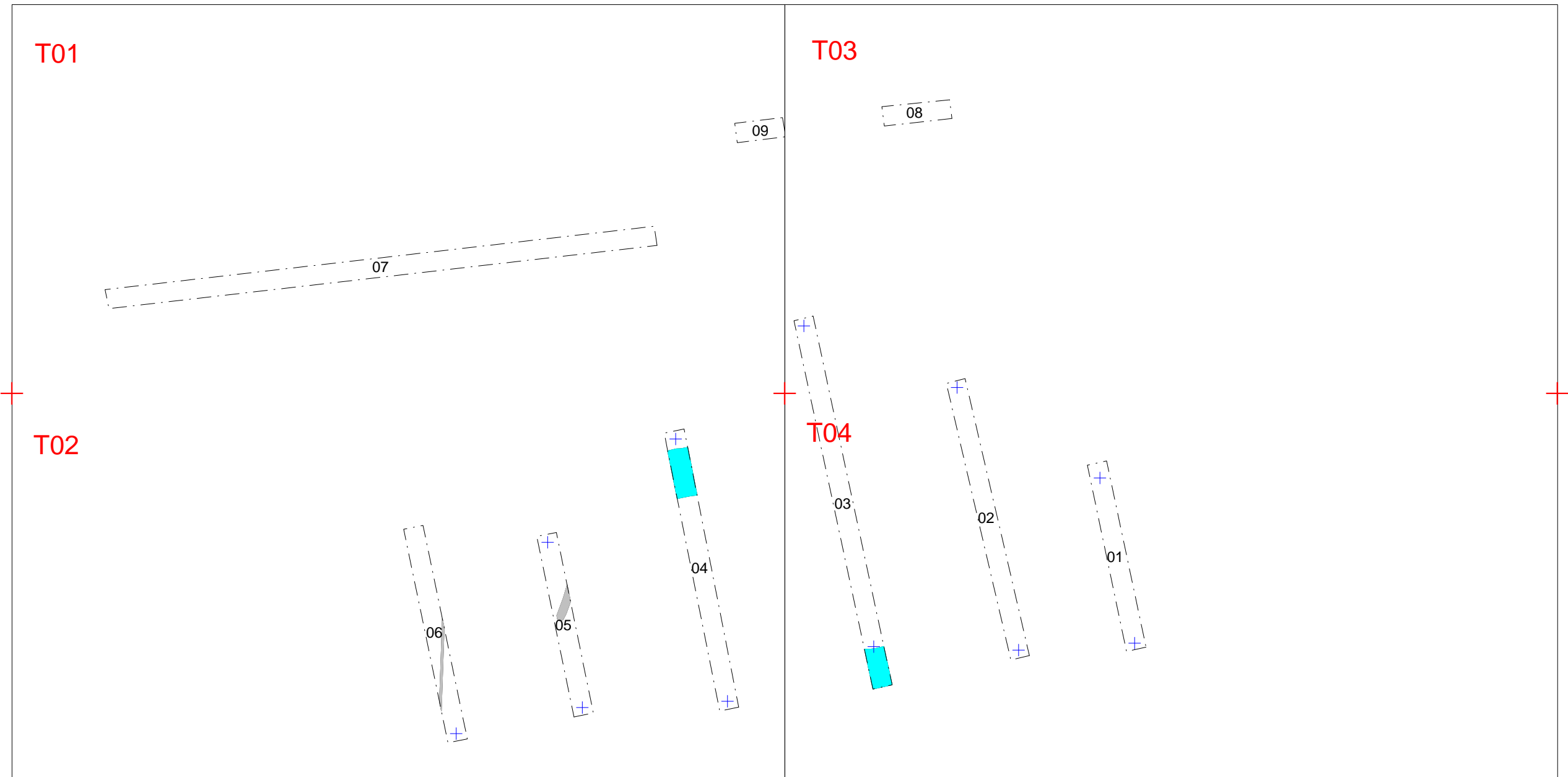
Film nr	Opt	Type	Tekst	Fot	Dato
01147D	1	Digital	grøft 1, set fra syd	KM	23-10-2007
01147D	2	Digital	grøft 2, set fra syd	KM	23-10-2007
01147D	3	Digital	grøft 3, set fra syd	KM	23-10-2007
01147D	4	Digital	prøvehul 1, set fra syd	KM	23-10-2007
01147D	5	Digital	prøvehul 1, set fra syd	KM	23-10-2007
01147D	6	Digital	prøvehul 1, set fra syd	KM	23-10-2007
01147D	7	Digital	grøft 4, set fra syd	KM	23-10-2007

Optagelsesoversigt t_rapport					
Film nr	Opt	Type	Tekst	Fot	Dato
01147D	8	Digital	grøft 5, set fra syd	KM	23-10-2007
01147D	9	Digital	grøft 6, set fra syd	KM	23-10-2007
01147D	10	Digital	arbejdsbillede, set fra syd	KM	23-10-2007
01147D	11	Digital	arbejdsbillede, set fra syd	KM	23-10-2007
01147D	12	Digital	arbejdsbillede, set fra syd	KM	23-10-2007
01147D	13	Digital	prøvehul 2, set fra nord	KM	23-10-2007
01147D	14	Digital	prøvehul 2, set fra syd	KM	23-10-2007
01147D	15	Digital	prøvehul 2, set fra syd	KM	23-10-2007
01147D	16	Digital	grøft 7, set fra øst	KM	23-10-2007
01147D	17	Digital	oversigtsfoto, set fra syd	KM	23-10-2007
01147D	18	Digital	oversigtsfoto, set fra syd	KM	23-10-2007

Tegningsliste

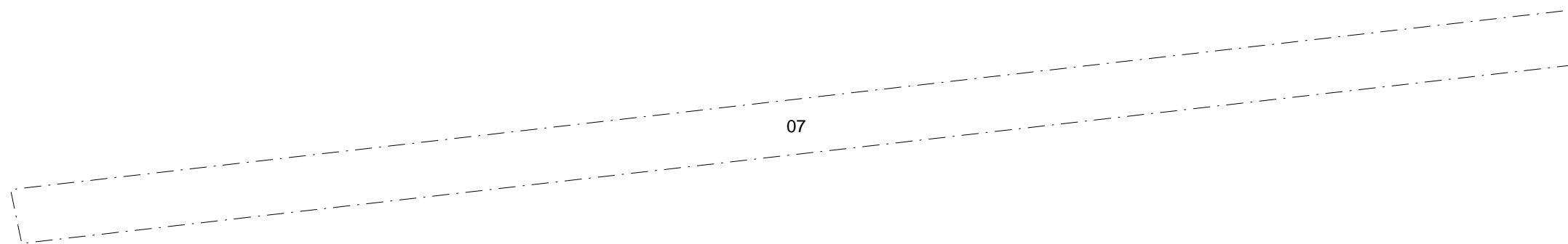
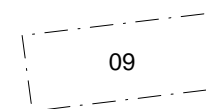
T-nr.	Beskrivelse	Målestok	Initialer
01	Flade	1:100	KM
02	Flade	1:100	KM

Felter
Landmålerpunkter
Vand
Dræn

Y: 6136449

X: 444128

07

09

X: 444047

Y: 6136395

**Sydvestsjællands Museum
Arkæologisk Afd.**

Storegade 17, 4180 Sorø
Tlf. 57834063 Fax.

**Halsskov Fjord 1
T01**

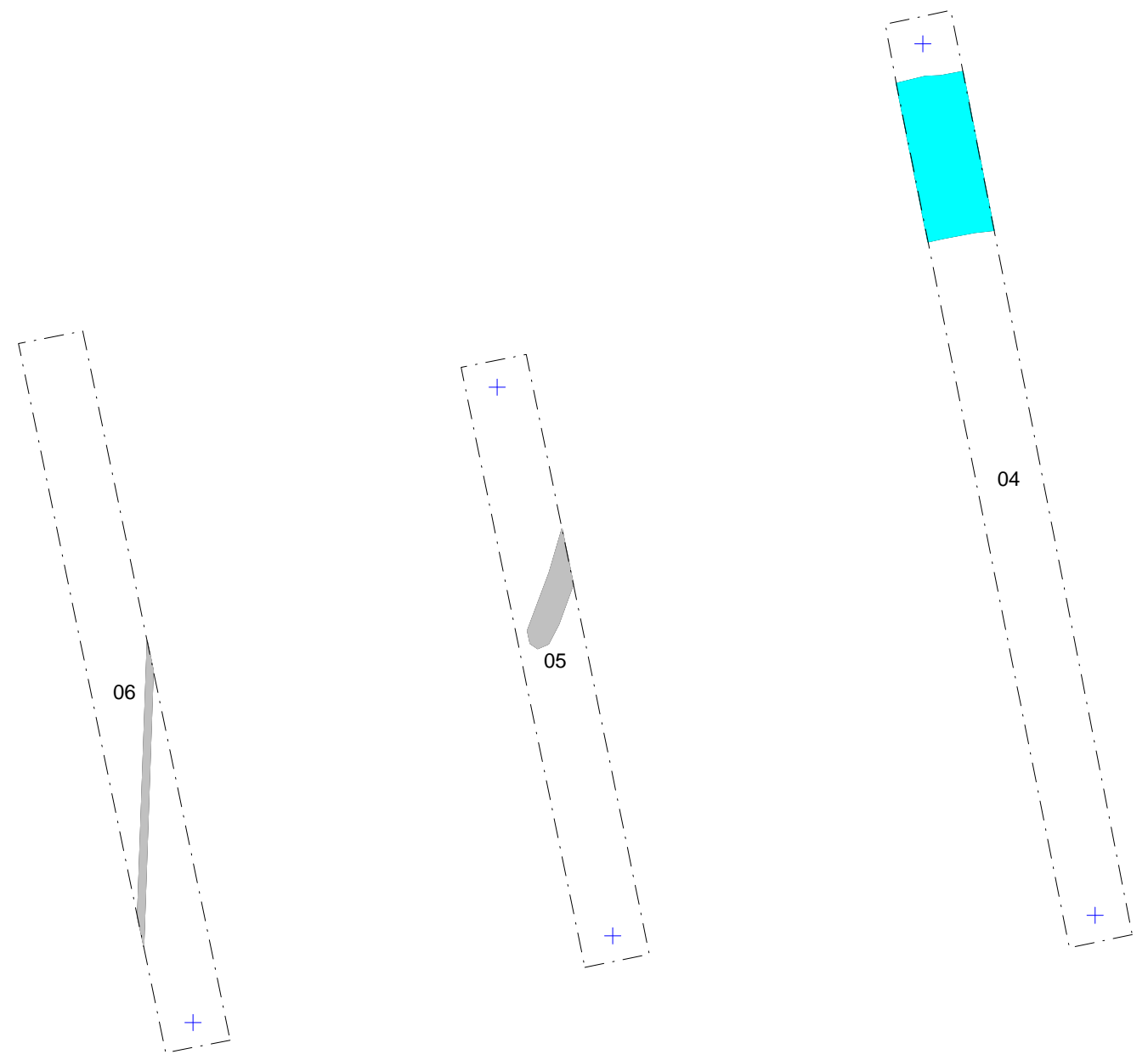
J.Nr. 01147-1
Målforhold: 1:200

Dato: 11.12.2007 / 09:51:02

Init.: MLB

Y: 6136409

X: 444128

X: 444047

Y: 6136355

Sydvestsjællands Museum
Arkæologisk Afd.

Storegade 17, 4180 Sorø
 Tlf. 57834063 Fax.

Halsskov Fjord 1
T02

Dato: 11.12.2007 / 09:52:50

J.Nr. 01147-1
 Målforhold: 1:200

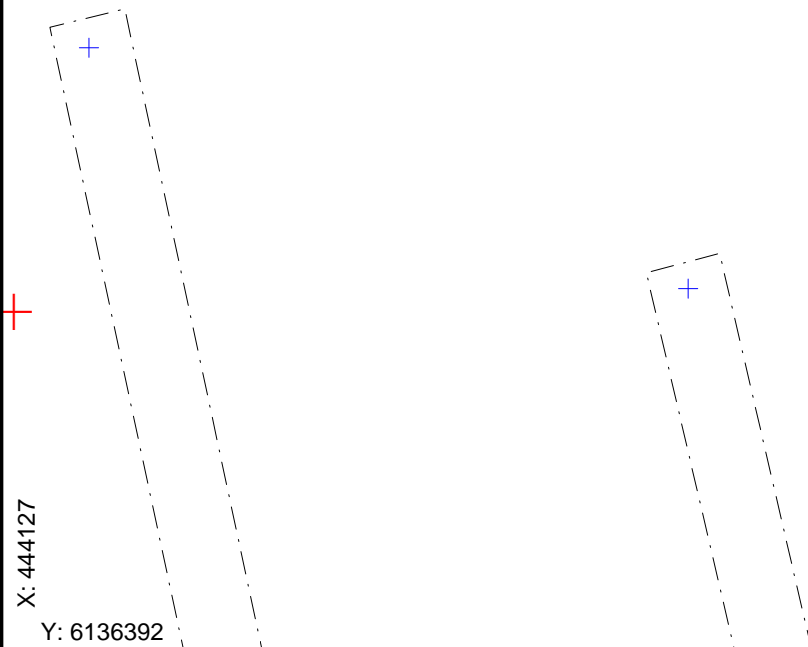
Init.: MLB

Y: 6136446

X: 444208

08

X: 444127

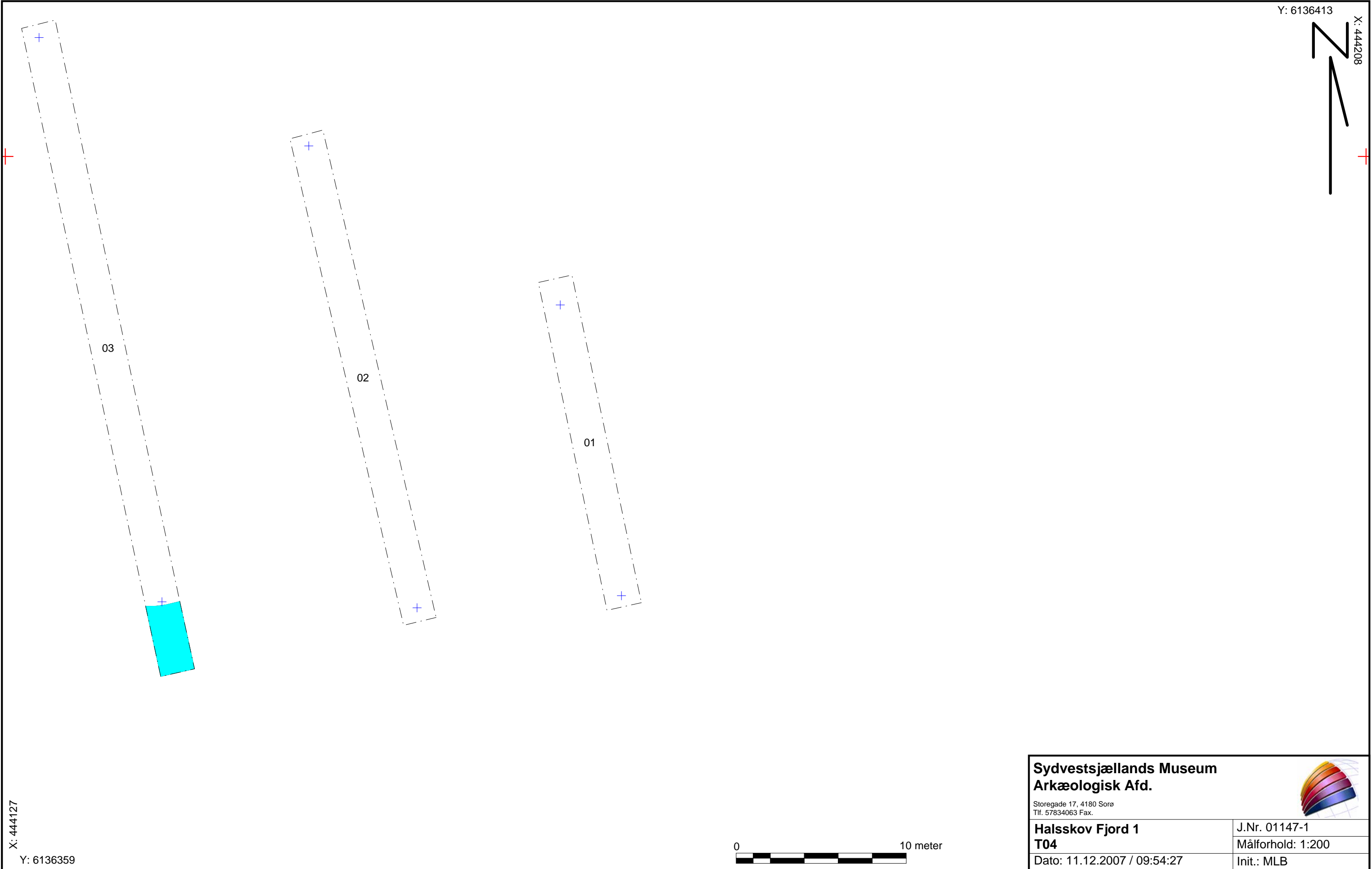
Y: 6136392

Sydvestsjælland Museum		
Arkæologisk Afd.		
<small>Storegade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Halsskov Fjord 1	J.Nr. 01147-1	
T03	Målforhold: 1:200	
Dato: 11.12.2007 / 09:53:39	Init.: MLB	

Y: 6136413

X: 444208

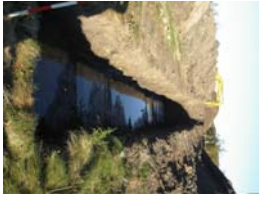

X: 444127

Y: 6136359

Sydvestsjællands Museum Arkæologisk Afd. <small>Storegade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Halsskov Fjord 1 T04	J.Nr. 01147-1 Målforhold: 1:200	
Dato: 11.12.2007 / 09:54:27		Init.: MLB

01147D08

01147D12

01147D06

01147D09

01147D07

01147D11

01147D04

01147D03

01147D02

01147D05

01147D18

01147D17

01147D16

01147D15

01147D14

01147D13

01147D10

01147D01